K. 12. Stela from Can Cum (inscription of hospital of King Jayavarman VII), 1108 Śaka

Kunthea Chhom

Author of digital edition: Kunthea Chhom

Identifier: DHARMA_INSCIK00012

Repository: Khmer (tfc-khmer-epigraphy)

File path: texts/xml/DHARMA_INSCIK00012.xml

Language: Sanskrit [Khmer]

Commit: 2026-11-09 14:46 (16691b9), last modified 2026-09-17 01:54 (2c24a58)

Palaeographic description

The *akṣara*s are of square form which is characteristic of the script belonging to the reign of Jayavarman VII.

Edition

1. Anuṣṭubh

〈A1〉 〈Face A〉 〈Column a〉 [◉ namo vuddhāya nirmmāṇa]-
〈Column b〉 [-dharmma-sāmbhoga-mūrttaye]
〈A2〉 〈Column a〉 [bhāvābhāva-dvayātīto]
〈Column b〉 [dvayātmā yo nirātmakaḥ]

2. Anuṣṭubh

〈A3〉 〈Column a〉 [◉ bhaiṣajyaguru-vaidūryya]-
〈Column b〉 [-prabharāja-jinan name]

〈A4〉 〈Column a〉 [kṣemārogyāṇi janyante]
〈Column b〉 [yena nāmāpi śṛṇvatām·]

3. Upajāti

〈A5〉 〈Column a〉 [◉ śrīsūryyavairocanaca¡nd!〈ṇḍ〉arociḥ]
〈Column b〉 [śrīcandravairocanarohiṇīśaḥ]
〈A6〉 〈Column a〉 [rujāndhakārāpaharau prajānāṁ]
〈Column b〉 [munīndra-meror jayatām upānte]

4. Upajāti

〈A7〉 〈Column a〉 [◉ Āsīn nṛpaś śrīdharaṇīndravarmma]-
〈Column b〉 [-devātmajaś śrījayavarmmadevaḥ]
〈A8〉 〈Column a〉 [jāto jayāditya-pureśvarāyāṁ]
〈Column b〉 (v)[edāmvaraikendubhir āptarājyaḥ]

5. Upajāti

〈A9〉 〈Column a〉 [◉ niśśeṣarājanya-śirovataṁsa]-
〈Column b〉 [pādāmvujas saṁyati saṁhṛtāriḥ]
〈A10〉 〈Column a〉 [paryyagrahīt sad-guṇa-ratna-bhūṣāṁ]
〈Column b〉 [yat-kīrtti-hārāṁ vasudhāṅganāṁ yaḥ]

6. Upajāti

〈A11〉 〈Column a〉 [◉ sadāmudā varddhita-dāna-vāri〈Column b〉s]
[sadāna-varddhi-priya-saṁpadāḍhyaḥ]
〈A12〉 〈Column a〉 [Iṣṭyāhavaiḥ kliṣṭa-surārikānto]
〈Column b〉 [yaḥ kṛṣṇa-kalpo 'py avadātavarṇaḥ]

7. Upajāti

〈A13〉 〈Column a〉 [◉ yo 'bhyarthitāṁ bhūpatibhir durāpāṁ]
〈Column b〉 [lakṣmīm upekṣya svayam abhyupetām·]
〈A14〉 〈Column a〉 [dikṣu drutāṁ hlādayati sma kīrtti〈Column b〉m]
[aho vicitrā rucir indriyāṇām·]

8. Upajāti

〈A15〉 〈Column a〉 [◉ yaṁ vīkṣya dhāmnā vijite 'pi nāthe]
〈Column b〉 [vuddhveva kāntyā vijitañ ca kāmam·]
〈A16〉 〈Column a〉 [śucan tyajantyo nijanāma sārthaṁ]
〈Column b〉 [vandhīkṛtāri-pramadāḥ pracakruḥ]

9. Upajāti

〈A17〉 〈Column a〉 [⦿ puṇyāyuṣaḥ kṣīṇatayā yuge 'ntye]
〈Column b〉 [kṣayaṅ gatāyāṁ kṣayavat prajāyām·]
〈A18〉 〈Column a〉 [prajāpatiḥ prāg-yugavad vitene]
〈Column b〉 [yo 'bhyutthitiṁ pūrṇavṛ̥ṣāṁ samṛ̥ddhām·]

10. Anuṣṭubh

〈A19〉 〈Column a〉 [⦿ Ṛ̥ddhyā svarggīkṛ̥tāṁ pṛ̥thvīṁ]
〈Column b〉 [matvā maraṇa-dūṣitām·]
〈A20〉 〈Column a〉 [martyānām amaratvāya]
〈Column b〉 [yo 'diśad bheṣajāmṛ̥tam·]

11. Anuṣṭubh

〈A21〉 〈Column a〉 [⦿ puṣyaṅ kṛ̥tī kṛ̥tīkṛ̥tya]
〈Column b〉 [pūrṇāṅgaṁ yo 'karod vṛ̥ṣam·]
〈A22〉 〈Column a〉 [rāja-vaidyā-cikitsyāṅghri]-
〈Column b〉 [-bhaṅgan triyugadoṣataḥ]

12. Anuṣṭubh

〈A23〉 〈Column a〉 [⦿ jitvānyagopativṛ̥ṣaṁ]
〈Column b〉 [svairan tribhuvanāṅgane]
〈A24〉 〈Column a〉 [jṛ̥mbhate ninadan dhīraṁ]
〈Column b〉 [vṛ̥ṣo yat-puṣkalīkṛ̥taḥ]

13. Anuṣṭubh

〈B1〉 〈Face B〉 〈Column a〉 [⦿ dehinān deha-rogo ya〈Column b〉n]
[manorogo rujattarām·]
〈B2〉 〈Column a〉 [rāṣṭra-duḥkhaṁ hi bhartṛ̥ṇā〈Column b〉n]
[duḥkhan duḥkhan tu nātmanaḥ]

14. Anuṣṭubh

〈B3〉 〈Column a〉 [⦿ Āyurvvedāstra-vedeṣu]
〈Column b〉 [vaidya-vīrair vviśāradaiḥ]
〈B4〉 〈Column a〉 [yo 'ghātayad rāṣṭra-rujo]
〈Column b〉 [rujārīn bheṣajāyudhaiḥ]

15. Anuṣṭubh

〈B5〉 〈Column a〉 [⦿ sarvveṣām aparādhān ya〈Column b〉s]
[sarvvataḥ pariśodhayan·]

〈B6〉 〈Column a〉 [yugāparādhe na rujā〈Column b〉m]
[aparādhān vyaśodhayat·]

16. Anuṣṭubh

〈B7〉 〈Column a〉 [◉ sārogya-śālaṁ parito]
〈Column b〉 [bhaiṣajya-sugataṁ vyadhāt·]
〈B8〉 〈Column a〉 [sārddhañ jinaurasābhyāṁ ya〈Column b〉s]
[sadā-śāntyai prajā-rujām·]

17. Anuṣṭubh

〈B9〉 〈Column a〉 [◉ sa vyadhād idam ārogya]-
〈Column b〉 [-śālaṁ sasugatālayam·]
〈B10〉 〈Column a〉 [bhaiṣajya-sugatañ ceha]
〈Column b〉 [dehāmvara-hṛ̥d-indunā]

18. Anuṣṭubh

〈B11〉 〈Column a〉 [◉ so 'tiṣṭhipad imau cātra]
〈Column b〉 [rogiṇāṁ roga-ghātinau]
〈B12〉 〈Column a〉 [śrīmantau sūryya-candrādi]-
〈Column b〉 [-vairocana-jinātmajau]

19. Anuṣṭubh

〈B13〉 〈Column a〉 [◉ cikitsyā Atra catvāro]
〈Column b〉 [varṇā dvau bhiṣajau tayoḥ]
〈B14〉 〈Column a〉 [pumān ekaḥ striyau ca dve]
〈Column b〉 [Ekaśaḥ sthitidāyinaḥ]

20. Anuṣṭubh

〈B15〉 〈Column a〉 [◉ nidhi-pālau pumāṅsau dvau]
〈Column b〉 [bheṣajānāṁ vibhājakau]
〈B16〉 〈Column a〉 [grāhakau vrīhi-kāṣṭhānā〈Column b〉n]
[tad-dāyibhyaḥ pratiṣṭhitau]

21. Anuṣṭubh

〈B17〉 〈Column a〉 [◉ pācakau tu pumāṅsau dvau]
〈Column b〉 [pākaidhodaka-dāyinau]
〈B18〉 〈Column a〉 [puṣpa-darbha-harau deva]-
〈Column b〉 [-vasateś ca viśodhakau]

22. Anuṣṭubh

〈B19〉 〈Column a〉 [⦿ dvau yajña-hāriṇau pattra]-
〈Column b〉 [-kārau pattra-śalākayoḥ]
〈B20〉 〈Column a〉 [dātārāv atha bhaiṣajya]-
〈Column b〉 [-pākendhana-harāv ubhau]

23. Anuṣṭubh

〈B21〉 〈Column a〉 [⦿ narāś caturdaśārogya]-
〈Column b〉 [-śālā-saṁrakṣiṇaḥ punaḥ]
〈B22〉 〈Column a〉 [dātāro bheṣajānāñ ca]
〈Column b〉 [miśrā dvāviṁśatis tu te]

24. Anuṣṭubh

〈B23〉 〈Column a〉 [⦿ teṣām eko naro nārī]
〈Column b〉 [caikaśaḥ sthitidāyinaḥ]
〈B24〉 〈Column a〉 [vāri-santāpa-bhaiṣajya]-
〈Column b〉 [peṣakāryyas tu ṣaṭ striyaḥ]

25. Anuṣṭubh

〈C1〉 〈Face C〉 〈Column a〉 [⦿ dve tu vrīhy-avaghātinyau]
〈Column b〉 [tā Aṣṭau pi¡nd!〈ṇḍ〉itāḥ striyaḥ]
〈C2〉 〈Column a〉 [tāsān tu sthiti-dāyinyaḥ]
〈Column b〉 [pratyekaṁ yoṣitāv ubhe]

26. Anuṣṭubh

〈C3〉 〈Column a〉 [⦿ punaḥ pi¡nd!〈ṇḍ〉īkṛtās te tu]
〈Column b〉 [dvā-triṁśat paricārikāḥ]
〈C4〉 〈Column a〉 [bhūyo 'ṣṭānavatis sarvve]
〈Column b〉 [pi¡nd!〈ṇḍ〉itās sthitidais saha]

27. Anuṣṭubh

〈C5〉 〈Column a〉 [⦿ ta¡nd!〈ṇḍ〉ulā deva-pūjāṅśā]
〈Column b〉 [Eka-droṇā dine dine]
〈C6〉 〈Column a〉 [śeṣā yajñāḥ pradātavyā]
〈Column b〉 [rogibhyaḥ prati-vāsaram·]

28. Anuṣṭubh

〈C7〉 〈Column a〉 [⦿ prati-varṣan tv idaṁ grāhyaṁ]
〈Column b〉 [triṣ-kṛtvo bhūpater nidheḥ]

〈C8〉 〈Column a〉 [pratyekañ caitra-pūrṇamyāṁ]
〈Column b〉 [śrāddhe cāpy uttarāyaṇe]

29. Anuṣṭubh

〈C9〉 〈Column a〉 [◉ raktāntajāla-vasana〈Column b〉m]
[ekaṁ dhautāmvarāṇi ṣaṭ·]
〈C10〉 〈Column a〉 [dve gobhikṣe pañcapalaṁ]
〈Column b〉 [takkaṁ kr̥ṣṇā ca tāvatī]

30. Anuṣṭubh

〈C11〉 〈Column a〉 [◉ Ekaḥ pañca-palas siktha]-
〈Column b〉 [-dīpa Eka-palāḥ punaḥ]
〈C12〉 〈Column a〉 [catvāro madhunaḥ prasthā〈Column b〉s]
[trayaḥ prasthās tilasya ca]

31. Anuṣṭubh

〈C13〉 〈Column a〉 [◉ ghr̥taṁ prastho 'tha bhaiṣajyaṁ]
〈Column b〉 [pippalī-reṇu-dīpyakam·]
〈C14〉 〈Column a〉 [punnāgañ caikaśaḥ pāda]-
〈Column b〉 [dvayañ jātī-phala-trayam·]

32. Anuṣṭubh

〈C15〉 〈Column a〉 [◉ hiṅgu-kṣāraṁ kottha-jīrṇa〈Column b〉m]
[ekaikañ caika-pādakam·]
〈C16〉 〈Column a〉 [pañca-vimvan tu karpūraṁ]
〈Column b〉 [śarkarāyāḥ pala-dvayam·]

33. Anuṣṭubh

〈C17〉 〈Column a〉 [◉ daṅdaṅsākhyā jala-carāḥ]
〈Column b〉 [pañcākhyātā Athaikaśaḥ]
〈C18〉 〈Column a〉 śrīvāsañ candanan dhānyaṁ
〈Column b〉 [śatapuṣpaṁ palaṁ smr̥tam·]

34. Anuṣṭubh

〈C19〉 〈Column a〉 [◉ Elānāgara-karkolaṁ]
〈Column b〉 [marican tu pala-dvayam·]
〈C20〉 〈Column a〉 [praty-ekam ekaśaḥ prasthau]
〈Column b〉 [dvau pracīvala-sarṣṣapau]

35. Anuṣṭubh

〈C21〉 〈Column a〉 [⦿ tvak-sārddhamuṣṭiḥ pathyās tu]
〈Column b〉 [catvāriṅśat prakalpitāḥ]
〈C22〉 〈Column a〉 [dārvīchidā-dvayañ cātha]
〈Column b〉 [sārddhaika-palam ekaśaḥ]

36. Anuṣṭubh

〈C23〉 〈Column a〉 [⦿ kandaṅ-harlāy-jansyaṅ-deva]-
〈Column b〉 [-dārucchavyaṁ prakalpitam·]
〈C24〉 〈Column a〉 [Eka-pādaika-palako]
〈Column b〉 [mittradevaḥ prakalpitaḥ]

37. Anuṣṭubh

〈D1〉 〈Face D〉 〈Column a〉 [⦿ Athaikaśo madhu-guddau]
〈Column b〉 [ku¡d!〈ḍ〉uva-trayamānitau]
〈D2〉 〈Column a〉 [Ekaḥ prasthas tu sauvīra]-
〈Column b〉 [nīrasya parikalpitaḥ]

38. Anuṣṭubh

〈D3〉 〈Column a〉 [⦿ dvau yājakau tad-gaṇaka〈Column b〉ś]
[caikas te dharmma-dhāriṇaḥ]
〈D4〉 〈Column a〉 [trayo niyojyāś śrīrāja]-
〈Column b〉 [-vihārādhyāpakena ca]

39. Anuṣṭubh

〈D5〉 〈Column a〉 [⦿ varṣe varṣe tv idan teṣu]
〈Column b〉 [praty-ekaṁ parikalpitam·]
〈D6〉 〈Column a〉 [tisro vṛhatyo dvādaśa]-
〈Column b〉 [-yugā daśakarāḥ paṭāḥ]

40. Anuṣṭubh

〈D7〉 〈Column a〉 [⦿ yugmāni nava hastānāṁ]
〈Column b〉 [vāsasān daśa pañca ca]
〈D8〉 〈Column a〉 [dvi-kaṭṭikaṁ punaḥ pātra]-
〈Column b〉 [tritayan trāpuṣaṁ smṛtam·]

41. Anuṣṭubh

〈D9〉 〈Column a〉 [⦿ deyā dvādaśa khāryyaś ca]
〈Column b〉 [ta¡nd!〈ṇḍ〉ulānām athaikaśaḥ]

〈D10〉 〈Column a〉 [sikthatakke tripalake]
〈Column b〉 [deye kṛṣṇā tu ṣaṭpalā]

42. Upajāti

〈D11〉 〈Column a〉 [◉ vadanya-vṛṇ¡d!〈ḍ〉āgrasaro 'pi rājā]
〈Column b〉 [prajārtha-cintā-janitārthi-bhāvaḥ]
〈D12〉 〈Column a〉 [bhūyo 'py asau yācata I]ty a(jasraṁ)
〈Column b〉 (pra)ditsa(taḥ) kamvuja-rājasiṁhān·

43. Upajāti

〈D13〉 〈Column a〉 ◉ kṛtaṁ mayai[tat sukṛtaṁ] (bha)vadbhi〈Column b〉s saṁrakṣaṇīyaṁ bhavadīyam etat·
〈D14〉 〈Column a〉 [puṇyasya kartuḥ phala-bhā]k prakṛṣṭaṁ
〈Column b〉 saṁrakṣitety (u)ktam idaṁ hi vṛddhaiḥ

44. Upajāti

〈D15〉 〈Column a〉 [◉ yo rājadhānyān nihi]taḥ prabhutve
〈Column b〉 mantrī sa Evātra n¡ī!〈i〉yojanīyaḥ
〈D16〉 〈Column a〉 [na preṣitavyā Iha ka]rmma-kārāḥ
〈Column b〉 (ka)rādi-dāneṣu na cānya-kāryye

45. Upajāti

〈D17〉 〈Column a〉 [◉ praty-agradoṣā Api] d[e]hinas te
〈Column b〉 na daṇ¡dd!〈ḍ〉anīyā Iha ye praviṣṭāḥ
〈D18〉 〈Column a〉 [te daṇ¡dd!〈ḍ〉anīyās tu na marṣa]ṇīyā
〈Column b〉 ye prāṇi-hiṁs(ā)ni(ratā Iha)sthāḥ

46. Upajāti

〈D19〉 〈Column a〉 [◉ jagad-dhitātyartha-tṛṣas sa] rājā
〈Column b〉 punar vabhāṣe praṇidhānam etat·
〈D20〉 〈Column a〉 [bhavābdhi-magnāñ janatāṁ sa]mastā〈Column b〉m uttā(ra)yeyaṁ sukṛtena tena

47. Upajāti

〈D21〉 〈Column a〉 [◉ ye kamvujendrāḥ kuśalānurak]t[ā]
〈Column b〉 (I)māṁ pratiṣṭhāṁ mama rakṣitāraḥ
〈D22〉 〈Column a〉 [te sānvayāntaḥ-pura-mantri]-(mi)ttrā
〈Column b〉 nirāmayaṁ (mo)kṣa-(puraṁ) labheran·

48. Sragdharā

〈D23〉 [◉ nānā-divyāṅganābhir vi](ra)cita-ratibhir bhūri-divyopabhogai〈D24〉[r]
[divyeyur divyadehā di]vi ditidanujāṁs te(ja)sā tejayantaḥ
〈D25〉 [dārḍhyan nītvā samantād aca]lita(m a)niśaṁ rakṣayā svaḥprayāṇe
〈D26〉 [ye niśrenīkariṣyanty aku]śaladalanaṁ puṇyam etan madīyam· ◉

Apparatus

〈B1〉 [〈Column b〉 manorogo rujattarām·] ◇ *manorogo rujattarām·* AB.

〈B2〉 [duḥkhan duḥkhan tu nātmanaḥ] ◇ *duḥkhan duḥkhan tu nātmanaḥ* AB.

〈B11〉 [〈Column a〉 ◉ so 'tiṣṭhipad imau cātra] ◇ *so 'tiṣṭhapad imau cātra _* AB.

〈D17〉 na daṇ¡dd!〈ḍ〉anīyā Iha ye praviṣṭāḥ ◇ *na daṇḍdanīyā Iha ye praviṣṭāḥ* AB.

〈D18〉 [te daṇ¡dd!〈ḍ〉anīyās tu na marṣa]ṇīyā ◇ *te daṇḍdanīyās tu na marṣaṇīyā* AB.

Commentary

Restitutions are based on the almost identical inscriptions K. 209, K. 368, K. 386, K. 395, K. 402, K. 435, K. 667, K. 1115, K. 1170, K. 1402 and K. 1521.

Only the estampage of the face D is available. It contains the right part of lines 12-26.

Our restitution of the stanza XXIV is the same as Barth's reading.

Bibliography

First edited partly by Auguste Barth (1903, pp. 460–466) by referring to the almost identical inscription K. 368; reedited here by Kunthea Chhom from the estampage BN 288.

Primary

[AB] Barth, Auguste. 1903. "Les doublets de la stèle de Say-Fong." BEFEO 3 (3), pp. 460–466. [URL]. Pages 460–466.